

Presidentti Paasikiven puhe radiossa yya-sopimuksen johdosta 9.4.1948

Sopimus ystävydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta Suomen ja Neuvostoliiton välillä allekirjoitettiin Moskovassa 6.4.1948. Presidentti Paasikivi piti 9. huhtikuuta sen johdosta radiopuheen, jossa hän esitti oman tulkintansa sopimuksen sisällöstä.

Paasikivi aloitti puheensa toteamalla asian käsittelyvaiheet ja jatkoi: "Tämä kysymys on viime aikana herättänyt kansan keskuudessa levottomuutta ja huolestumista, mikä nähdäkseni on aiheutunut siitä, että keskustelujen aikana, niin kuin luonnollista, ei ole asian kulusta ja neuvottelujen kohteena olleista kysymyksistä voitu julkisuuteen antaa tarkkoja ja täsmällisiä tietoja... On heti tyydytyksellä sanottava, että Neuvostoliiton puolelta on neuvotteluissa osoitettu Suomen näkökohtien ymmärtämystä ja tahtoa muodostaa sopimus Suomen kannalta hyväksyttäväksi."

- - -

"Sopimuksen johdannossa on julkilausuttu tärkeä periaate, että Suomen pyrkimyksenä on pysyä suurvaltojen välisten ristiriitojen ulkopuolella -- periaate, jonka Suomen kansa yksimielisesti hyväksyy ja jota useimmat pienet valtiot koettavat noudattaa... Vaikkakin Suomella täytyy katsoa olevan periaatteellinen oikeus pysyä puolueettomana muiden valtioiden välisen sodan aikana, on kuitenkin muistettava, että Neuvostoliitolle rauhansopimuksen mukaan taatut oikeudet ei vain Porkkalan tukialueeseen vaan myös vapaaseen kauttakulkuun kaikkia teitä ja keinoja käyttäen tämän tukialueen ja Neuvostoliiton välillä antavat Suomen puolueettomuudelle oman värinsä, joka ei hyvästi sovellu kansainvälisen oikeuden käsikirjoihin. Mutta niin kuin viime vuodet ovat osoittaneet, nämä käsikirjat eivät olekaan ratkaisevia, vaan ratkaiseva on todellinen elämä moninaisine vivahduksineen, joita kansainvälinen oikeus saa luvan seurata niin paljon kuin ehtii ja kykenee.

Sopimuksen sotilaalliset velvoitukset, jotka sisältyvät 1. ja 2. artiklaan, sisältävät, lyhyesti sanoen, sen, että jos maamme tai Neuvostoliitto meidän alueemme kautta joutuvat aseellisen hyökkäyksen kohteeksi Saksan tai sen liittolaisten puolelta, me puolustamme alueemme koskemattomuutta niin paljon kuin jaksamme, ja jos tarvitsemme apua, saamme sitä Neuvostoliitolta sen mukaan kuin siitä sovitaan. Tämä on kaikki mielestäni itsestään selvää ja olosuhteiden luonnosta johtuvaa..."

- - -

"Sopimuksen 2. artikla on herättänyt huomiota. Siinä määrätään, että sopimuspuolet tulevat neuvottelemaan keskenään siinä tapauksessa, että ensimmäisessä artiklassa tarkoitetun sotilaallisen hyökkäyksen uhka on todettu. Neuvottelu-, konsultaatiovelvollisuus on yleinen kansainvälisissä sopimuksissa. Romanian, Unkarin ja Bulgarian sopimuksissa se on ulotettu kaikkiin tärkeisiin kansainvälisiin kysymyksiin, jotka koskevat molempien maiden etuja. Meidän sopimuksessamme neuvotteluelvollisuus on rajoitettu niin ahtaaksi kuin mahdollista on ollut: se tulee kysymykseen silloin, kun Suomen alueeseen kohdistuvan hyökkäyksen uhka on todettu. "Todettu" -sana tietää molemminpuolista tahdon ilmaisua."

Puheensa lopulla Paasikivi käsitteli lyhyesti sopimuksen muita artikloja ja arvioi sen kaikkiaan antavan hyvän pohjan Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden kehittämiseksi YK:n säätämien periaatteiden pohjalta. Lisäksi hän torjui liikkeellä olleita huhuita sisäisten levottomuuksien tai peräti vallankaappauksen vaarasta sekä korosti eduskunnan asemaa korkeimpana päätöksentekovelimenä.

Puhe päättyi toivomukseen: "Pitämällä kiinni kansanvaltaisista valtiollisista oloistamme, noudattamalla laillista järjestystä ja korjaamalla yhteiskunnallisia ja taloudellisia puutteellisuuksia sekä ylläpitämällä ja yhä kehittämällä luottamuksellisia ja hyviä suhteita muiden maiden ja varsinkin suuren naapurimme kanssa, -- mitä uusi sopimus on omiaan edistämään -- voimme luottamuksella katsoa tulevaisuuteen."

Puheen teksti on kokoelmassa Paasikiven linja. (WSOY, Porvoo-Helsinki-Juva 1986, alkuteos 1956)